

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทย เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย กิจกรรมในสังคมไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่เกิด แก่ ตาย จะผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนา รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะอิทธิพลของพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ถ้าจะพิจารณาในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทย จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อประเพณีทางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหา และความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งส่วนบุคคลและสังคมโดยรวม ในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสังคม พระพุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นพลังสร้างสรรค์ เป็นสถาบันขัดเกลาทางสังคม ปลูกฝัง วัฒนธรรมและจริยธรรมทางสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ สถาบันศาสนายังเป็นสถาบันแกนหลักแห่งความมั่นคงของชาติ นอกเหนือจากสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทั้ง 3 สถาบันเปรียบเสมือนเสาสามต้นที่ค้ำจุนชาติให้มั่นคงปลอดภัย ให้ประชาชนมีชีวิตรอยู่ด้วยความสงบสุขและด้วยความสามัคคี

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต, 2531) ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนา โดยสรุปว่า พระพุทธศาสนาเป็นระบบความคิด คำสอน ความเชื่อถือ และการปฏิบัติที่เก่าแก่ ซึ่งเมืองไทยรับนับถือกันมาเป็นเวลานาน พระพุทธศาสนาได้มีประโยชน์เกื้อกูลแก่กิจการด้านต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาเป็นอันมาก หรือจะพูดให้ถูกกว่า บรรพบุรุษของชาวไทยได้นำเอาพระพุทธศาสนามาใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาในประเทศไทย มากบ้างน้อยบ้างตามยุคสมัย ถึงแม้ว่าขณะนี้ เราได้หันมาสนใจที่จะนำหลักการทางพระพุทธศาสนาใช้ในทางการศึกษา แต่เราก็มักรอบความคิดของเราอยู่แล้วอีกแบบหนึ่ง คือ แบบของสมัยใหม่หรือแบบตะวันตก ซึ่งในแง่หนึ่งถ้ามองให้ถี่ถี่เหมือนกัน คือ เมื่อเรามักรอบความคิดอีกแบบหนึ่งที่ต่างออกไปเช่นนี้แล้ว เอามาใช้มองพระพุทธศาสนา เราก็คงจะได้ประโยชน์ ได้แง่คิดไปอีกแบบหนึ่ง เมื่อว่าตามหลักก็คือว่า

พระพุทธศาสนาเป็นความจริง เป็นสัจธรรม เนื้อหาสาระจึงยืนยงคงอยู่อย่างนั้นเอง

การที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีพละทานมัยสมบูรณ์ และเป็นพลเมืองดีของชาติได้นั้น สิบปนนท์ เกตุทัต (2526) ได้กล่าวโดยสรุปว่า จะต้องอาศัย การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างราบรื่น การศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นสมองและ หัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเนื่องจากพระพุทธศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้คน เป็นพลเมืองดีของชาติเช่นเดียวกัน จึงนับได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นทรัพยากรแหล่งใหญ่อีกแหล่งหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศได้ นอกจากนั้น พระโสภณคณาภรณ์ (2527) ยังกล่าวอีกว่า วิชาพระพุทธศาสนาเป็นการสอนเพื่อสร้างคนจริง ๆ เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ เป็นกัลยาณบุรุษ เป็นบัณฑิต เป็นนักปราชญ์ เป็นคนดีจริง ๆ เรียกว่า สัปบุรุษ นั้น ต้องพัฒนาด้วย ระบบของคำสอนในทางศาสนา

ดังนั้น การศึกษาจึงควรจะทำหน้าที่รับผิดชอบให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติ ตามหลักพระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง ดังที่ ธนุ แสงศักดิ์ (2526) กล่าวว่า พระพุทธศาสนาเป็น รากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย ผู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ด้วยดีได้ในสังคมไทย จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประพฤติปฏิบัติตนให้ เข้ากับวัฒนธรรมที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของ การศึกษาที่จะปลูกฝังให้มีในตัวเด็ก เพื่อที่จะได้เป็นผู้ในสังคมที่ดี สามารถพัฒนาสังคมและประเทศ ชาติได้ด้วยดี

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ศึกษา ต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้สนองตามนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้ รัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษา ได้ ศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 และในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับพระพุทธศาสนาในทุกระดับ ก็ได้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพิจารณา หลักสูตรพระพุทธศาสนา โดยมีหลักการและเจตนารมณ์ที่จะมุ่งให้นักเรียนในสถานศึกษาทุกระดับ ได้ เรียนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าและสงบสุข รวมทั้งต้องการ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมประจำใจ ซึ่งประไพพรรณ

โกศยสุนทร (2535) ได้กล่าวว่า สภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน เยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยได้ห่างเหินพระพุทธศาสนา มีความประพฤติที่ไม่อยู่ในศีลในธรรม ผู้ใหญ่เองบางกลุ่มก็ไม่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานของตน ทั้ง ๆ ที่จำนวนตัวเลขที่ปรากฏว่า คนไทยประมาณ 95% นับถือพระพุทธศาสนา นอกนั้นก็นับถือศาสนาอื่น และคนไทยจำนวนไม่น้อยขาดความรู้ในหลักธรรมและจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา ยังปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนที่ดีไม่ได้ครบถ้วน หากปล่อยให้เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไป อาจทำให้ความสำนึกในความสำคัญทางพระพุทธศาสนาของคนไทยลดลง ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และการประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคมไทยจะไม่อยู่ในศีลธรรมมากขึ้น

จากการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้น ได้ปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง โดยมุ่งให้นักเรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ โดยโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย วิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี และกิจกรรม โดยมีรายละเอียดของแต่ละวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาภาษา ประกอบด้วย วิชาภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ โดยวิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับแกน 4 คาบ/สัปดาห์/ภาค ส่วนวิชาภาษาต่างประเทศไม่อยู่ในกลุ่มวิชาบังคับ
2. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ทั้งสองวิชานี้เป็นวิชาบังคับแกน 3 คาบ/สัปดาห์/ภาค ยกเว้นวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่มีอยู่ในกลุ่มวิชาบังคับ
3. กลุ่มวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาบังคับแกน และบังคับเลือก อย่างละ 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค
4. กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ ประกอบด้วย วิชาพลานามัยและศิลปะศึกษา โดยวิชาพลานามัยเป็นวิชาบังคับแกน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค เป็นวิชาบังคับเลือก 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค ส่วนวิชาศิลปะศึกษาอยู่ในวิชาบังคับแกน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
5. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ประกอบด้วยวิชาการงานและอาชีพ โดยวิชาการงาน เป็นวิชาบังคับเลือก 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค ส่วนวิชาอาชีพ ไม่เป็นวิชาบังคับ

ส่วนวิชาเลือกเสรี นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้จากทุกกลุ่มวิชา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ชั้นละ 10 คาบ/สัปดาห์/ภาค และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อีก 13 คาบ/สัปดาห์/ภาค

และจากการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ดังกล่าว ได้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากว่า หลักสูตรดังกล่าวมิได้กำหนดให้มีวิชาพระพุทธศาสนาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่รับผิดชอบในการจัดหลักสูตร จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้การเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง และสามารถใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำรงชีวิตได้ โดยปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตร พัฒนาสื่อการเรียนการสอน และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และได้เพิ่มรายวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกเสรี ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 รวม 6 รายวิชา คือ

ส.018	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ส.019	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ส.0110	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ส.0111	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ส.0112	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ส.0113	พระพุทธศาสนา	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

โดยให้นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธทุกคน เรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ทั้งนี้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไป โดยใช้รายละเอียดเนื้อหาวิชาตามคู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ตามคำสั่งที่ วก 1194/2534

จากการประกาศปรับปรุงหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา และให้ใช้ในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในฐานะที่รับผิดชอบโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 เป็นต้นมา โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งการจัดการเรียนการสอน

ต้องให้สอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร ประกอบกับการดำเนินงานตาม โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการจัดการศึกษาในลักษณะพิเศษ แตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาอื่น คือ เป็นการจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และระดับ มัธยมศึกษา ในโรงเรียนเดียวกัน ใช้ผู้บริหารและครูผู้สอนจากระดับประถมศึกษา ดังนั้น การจัด หลักสูตรในแต่ละระดับจึงต้องแตกต่างกัน ดังที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์ ทองสมัคร (เดลินิวส์ : 29 กันยายน 2536) ได้กล่าวในที่ประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนใน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสรุปว่า เราต้องยอมรับว่าโครงการขยาย โอกาสฯ ระดับมัธยมต้นของ สปช. ยังมีคุณภาพไม่เท่ากับของกรมสามัญ จึงจำเป็นต้องที่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสฯ จะต้องพยายามปรับและดูแลอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความ พร้อม รวมทั้งต้องกำหนดพื้นที่ของโรงเรียนและอุปกรณ์เหล่านั้น ให้มีสัดส่วนแตกต่างจากระดับ อนุบาลและประถมให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เด็กเกิดอาการเบื่อ

ดังนั้น การจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ จึงเป็นภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรพระพุทธศาสนา และต้องจัดการเรียนการสอนให้แตกต่างจากหลักสูตร ในระดับประถมศึกษาอีกด้วย เพราะการจัดหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในระดับ ประถมศึกษา ไม่ได้แยกเป็นรายวิชา แต่บูรณาการอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตทุกระดับชั้น ซึ่งต่างจากหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่จัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา เป็นรายวิชาเลือกเสรี แต่บังคับให้นักเรียนทุกคนที่นับถือศาสนาพุทธต้องเรียน ภาคเรียนละ 1 รายวิชา รวม 6 รายวิชา ตลอด 3 ปี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาส ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างไร และมีปัญหาการจัดหลักสูตรอย่างไร ซึ่งในเรื่องนี้ยังไม่มีผู้ใด ศึกษาหรือวิจัยไว้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะได้เป็นข้อมูลในการ พิจารณาส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน ประถมศึกษาที่จะเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดสอนหลักสูตรพระพุทธศาสนา ในปีการศึกษา 2533 จำนวน 117 โรงเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดหลักสูตรและปัญหาการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2533 โดยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยในเรื่องต่อไปนี้

1. การเตรียมการจัดหลักสูตร
 - 1.1 การวางแผนการจัดหลักสูตร
 - 1.2 การจัดทำแผนการสอน
 - 1.3 การเตรียมบุคลากร
 - 1.4 การจัดเตรียมหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
 - 1.5 การเตรียมสื่อการสอน
 - 1.6 การเตรียมการนิเทศและติดตามผล
2. การดำเนินการจัดหลักสูตร
 - 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.2 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 2.3 การผลิตและการใช้สื่อการสอน
 - 2.4 การวัดและประเมินผลการเรียน
 - 2.5 การนิเทศและติดตามผล

3. การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร
 - 3.1 การติดตามประเมินผลการเตรียมการจัดหลักสูตร
 - 3.2 การติดตามประเมินผลการดำเนินการจัดหลักสูตร
4. ปัญหาการจัดหลักสูตร ในด้าน
 - 4.1 การเตรียมการจัดหลักสูตร
 - 4.2 การดำเนินการจัดหลักสูตร
 - 4.3 การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการจัดหลักสูตร การดำเนินการจัดหลักสูตร การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร

หลักสูตรพระพุทธศาสนา หมายถึง รายวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 1194/2534 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2534

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2533 จำนวน 119 โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เพื่อนำไปปรับปรุง ส่งเสริมการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่จะเปิดสอนในโอกาสต่อไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร สำหรับใช้ในการพิจารณาวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนา ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดหลักสูตรพระพุทธศาสนา

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ส่วนสุดท้ายเป็น รายการอ้างอิง และภาคผนวก